

Przemysław Ziółkowski

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

RAPORT O SYTUACJI EDUKACYJNEJ W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH POWIATU CHOJNICKIEGO

REPORT ABOUT EDUCATIONAL SITUATION IN HIGH SCHOLLS IN THE CHOJNICE DISTRICT

Do opracowania niniejszego raportu wykorzystano:

- dokumenty dostarczone przez szkoły ponadgimnazjalne, dla których organem prowadzącym jest Powiat Chojnicki: statuty szkół, wewnętrzne systemy oceniania, przedmiotowe systemy oceniania, programy wychowawcze, programy profilaktyki, strategie rozwoju szkół, sprawozdania z pracy szkół,
- Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020 (Załącznik nr 1 do Uchwały nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020),
- Roczny Plan Realizacji Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie” na rok 2016,
- Strategię Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025, opracowaną w lipcu 2013 roku,
- dane statystyczne z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku,
- dane statystyczne z Kuratorium Oświaty w Gdańsku,
- dane informacyjno-statystyczne przekazane przez Wydział Edukacji i Sportu Starostwa Powiatowego w Chojnicach.

Założenia i metodologia opracowanej analizy

Punktem wyjścia do przygotowanej analizy pozyskanej dokumentacji było przygotowanie analizy SWOT. Najpierw zebrano mocne i słabe strony poszcze-

gólnych szkół i placówek, których dokumentacja została objęta analizą. Następnie opracowano kompleksową analizę SWOT (z rozbiciem na mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia). Uznano, że jest ona techniką analityczną najodpowiedniejszą do wykonania niniejszej analizy. Służy bowiem do porządkowania informacji, bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Stosowana jest do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej organizacji (np. szkoły lub powiatu).

Uwagi dotyczące mocnych i słabych stron oraz generalnie jakości analizowanych dokumentów mają do pewnego stopnia subiektywny charakter. Przyczyną tego jest fakt, że analiza samego dokumentu, bez rzeczywistego kontekstu jego tworzenia, realizacji i monitoringu, może w mniejszym lub większym stopniu zniekształcać jego postrzeganie. Zawsze należy brać pod uwagę „czynnik ludzki”, który często ma duże znaczenie dla oceny rzeczywistej roli dokumentu strategicznego. Otrzymane do analizy dokumenty są niezwykle zróżnicowane, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, co znacznie utrudnia wyciągnięcie z nich syntetycznych wniosków i odniesienie do podstawowych założeń.

Przeprowadzony audyt dokumentacji wskazuje, że podstawowymi słabymi stronami analizowanych dokumentów są: ogólnikowość i wynikająca stąd niemożność poprawnego monitorowania strategii, brak analiz, redakcyjne braki warsztatowe (dokumenty są chaotyczne, nielogiczne, niejasne, źle się je czyta). Priorytety (jeśli są), cele i zadania często nie są ze sobą powiązane w jasny i logiczny sposób, toteż ich interpretacja jest często utrudniona bądź uniemożliwiona.

Najważniejszymi mocnymi stronami dokumentów strategicznych są: przejrzyste rozpisanie priorytetów, celów i zadań, dobrze przeprowadzona analiza, możliwość właściwego monitorowania realizacji oraz dobra redakcja całego dokumentu.

Podjęta została próba możliwie pełnej analizy otrzymanego materiału. Wobec braku jednoznacznych trendów wskazujących na schemat przygotowywanej analizy, wnioski z audytu dokumentów mają charakter pewnej spekulacji.

Poniżej zidentyfikowano i przedstawiono zapisy z wszystkich prześledzonych dokumentów. Aby w miarę jednorodnie dokonać analizy otrzymanego materiału, postanowiono spróbować uzyskać odpowiedzi na 10 postawionych pytań:

1. Czy strategię rozwoju szkół i placówek odnosi się do Strategii Rozwoju Powiatu Chojnickiego, Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, Raportu Polska 2030, programów Ministerstwa Edukacji Narodowej i innych dokumentów zewnętrznych?
2. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono tendencje demograficzne i społeczno-ekonomiczne (np. zmniejszająca się liczba dzieci w wieku szkolnym, suburbanizacja, rozwarstwienie klasowe), a jeżeli tak, w jaki sposób?

3. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono zmiany na rynku pracy oraz zmianę popytu na pracowników z innymi niż dotychczasowymi kwalifikacjami, a jeżeli tak, w jaki sposób?
4. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono różnice poziomu szkół, w tym różnice w wynikach egzaminów zewnętrznych, liczby dzieci przypadających na jednego nauczyciela, liczebności klas, kwalifikacji nauczycieli oraz wyposażenia placówek i jakości infrastruktury?
5. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono sposób poprawy poziomu kadry nauczycielskiej i dyrektorów szkół? Czy strategie te wykraczają poza pomoc w osiągnięciu wyższych szczebli awansu zawodowego i wspominają o zdobyciu określonych kwalifikacji zawodowych?
6. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono dostęp do usług specjalnych przeznaczonych dla uczniów szczególnie uzdolnionych, niepełnosprawnych, trudnych lub należących do mniejszości narodowych i etnicznych?
7. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono konsultacje z rodzicami i społecznością lokalną? Czy w szczególności w planach przewidziano sposoby poprawy funkcjonowania rad szkolnych, rad rodziców, samorządów uczniowskich?
8. Czy w strategiach rozwoju szkół uwzględniono dostępność środków z funduszy unijnych i ich pozyskanie oraz innych środków zewnętrznych?
9. Czy w strategiach uwzględniono problematykę bezpieczeństwa i zdrowia uczniów w szkołach?
10. Czy w strategiach uwzględniono zagadnienia komputeryzacji i informatyzacji?

Wprowadzenie

Analizując sytuację edukacyjną powiatu chojnickiego nie sposób nie odnieść się do dwóch kluczowych dla tej materii dokumentów strategicznych: *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego* oraz *Roczny Plan Realizacji Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie” na rok 2016*.

Jednym z 10 celów operacyjnych zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego jest „Efektywny system edukacji”. Jak zapisano w strategii, efektami osiągnięcia tego celu mają być m.in.:

- wyższa jakość kształcenia, głównie pod kątem nabywania kompetencji kluczowych, w tym społecznych oraz ułatwiających dostęp do rynku pracy;
- mniejsze wewnątrzregionalne zróżnicowania w zakresie luk kompetencyjnych wśród pomorskich uczniów;

- poprawa spójności kształcenia na poszczególnych etapach ścieżki edukacyjnej;
- rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (szczególnie uczniów zdolnych).

Powyższe zapisy znajdują także swoje odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Powiatu Chojnickiego, która jest powiązana ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego i wypełnia jej cele strategiczne.

Z kolei Roczny Plan Realizacji Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie” na rok 2016 zakłada m.in.:

- realizację badania „Barometr zawodów województwa pomorskiego”,
- monitoring lokalnych rynków pracy (przeprowadzenie badania w celu wyłonienia zawodów nadwyżkowych i deficytowych),
- organizację międzynarodowych rekrutacji oraz warsztatów nt. europejskiego rynku pracy i sposobów bezpiecznego i efektywnego poszukiwania pracy w ramach sieci EURES,
- prowadzenie działań wspierających doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkołach, m.in.: koordynacja pomorskiej sieci doradców zawodowych, upowszechnianie dobrych praktyk, diagnozowanie potrzeb w zakresie poradnictwa zawodowego,
- uruchomienie na poziomie regionalnym i powiatowym wsparcia szkół i placówek systemu oświaty w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego (powołanie regionalnego i lokalnych koordynatorów w ramach przedsięwzięcia strategicznego),
- uruchomienie oferty kształcenia ustawicznego dla nauczycieli,
- realizację kursów kwalifikacyjnych dla nauczycieli,
- przeprowadzenie cyklu szkoleń dot. kreatywnej pracy z podstawą programową w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły,
- realizację zadań związanych z podsumowaniem Roku Matematyki na Pomorzu,
- realizację zadań związanych z kształceniem kompetencji czytelniczych,
- realizację działań wzmacniających kompetencje nauczycieli w realizacji zadań służących przeciwdziałaniu przemocy, agresji oraz wykluczeniu społecznemu,
- realizację planu działań sieci liderów edukacji w ramach Pomorskiej Akademii Liderów Edukacji 2020 na rzecz dialogu o edukacji w regionie,

- realizację przedsięwzięcia zgodnie z Planem przedsięwzięcia strategicznego: Projekt pozakonkursowy DES „Programy motywacyjne dla uczniów pomorskich szkół zawodowych”,
- uruchomienie konkursów w ramach OP4, zgodnie harmonogramem konkursów („Infrastruktura ponadgimnazjalnych szkół zawodowych”),
- realizację zadań w ramach Erasmus+,
- cykl działań w ramach realizacji koncepcji doradztwa metodycznego dla nauczycieli przedmiotów zawodów unikatowych na lata 2014–2016,
- prowadzenie bazy dobrych praktyk nauczycielskich w zakresie rozwijania uzdolnień uczniów w obszarze nauk przyrodniczych i humanistycznych,
- kontynuację działań w ramach Programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży – mieszkańców województwa pomorskiego poprzez stypendia i nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego,
- realizację zgodnie z Planami przedsięwzięć strategicznych: Projekt pozakonkursowy DES „Pomorski program pomocy stypendialnej”, Projekt pozakonkursowy DES „Zdolni z Pomorza”,
- realizację zadań zgodnie z Planem przedsięwzięcia strategicznego „Kompleksowe wsparcie szkół i placówek”,
- stworzenie bazy materiałów pomocnych uczniom w przygotowaniu się do udziału w konkursach przedmiotowych (edukacyjnych),
- stworzenie i upowszechnianie bazy elektronicznych materiałów przydatnych dyrektorom i nauczycielom we współpracy z rodzicami uczniów zdolnych,
- uruchamianie i obsługa internetowej platformy wymiany informacji,
- spotkania / seminaria / konferencje służące wymianie informacji i prezentacji wyników badań.

Większość z powyższych założeń realizacji Strategii Województwa Pomorskiego na rok 2016 wpisuje się w plany rozwoju szkół powiatu chojnickiego. Konieczne zatem jest włączanie się szkół (samodzielnie bądź za pośrednictwem organu prowadzącego) w realizowane na terenie województwa projekty, inicjatywy i przedsięwzięcia.

Wyniki egzaminu maturalnego

Egzaminy zewnętrzne stanowią istotny i niebagatelny element oceny jakości pracy szkoły. Zauważyć jednak należy, że na wyniki egzaminu duży wpływ mają czynniki indywidualne (uzdolnienia, frekwencja, dodatkowe zajęcia) oraz środowiskowe (sytuacja rodzinna i materialna, wykształcenie rodziców, dostęp do wiedzy). Dlatego wyniki muszą być analizowane z uwzględnieniem wskazanych wyżej czynników. Kolejnym ważnym czynnikiem wpływającym na poziom eg-

zaminów zewnętrznych w poszczególnych szkołach jest fakt, iż przy naborze do szkół niedostatecznie działają mechanizmy selekcyjne. Każda ze szkół co prawda posiada regulamin regulujący kryteria naboru, jednak zapisy wspomnianych regulaminów nie są dostatecznie wypełniane.

Analizie poddano wyniki egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2014/2015 w województwie pomorskim. Analiza dowodzi, że uczniowie powiatu chojnickiego zdali egzamin maturalny na poziomie średnim w stosunku do całego województwa pomorskiego (zdawalność w powiecie chojnickim 72%, przy najgorszym wyniku w województwie pomorskim – 58% i najlepszym w województwie pomorskim – 89%) oraz w stosunku zbliżonym do zdawalności w całym kraju (74%).

Poniżej zaprezentowano zestawienie tabelaryczne zdawalności egzaminu maturalnego za lata 2013–2015 wśród uczniów szkół powiatu chojnickiego w stosunku do średniej zdawalności uczniów w całym kraju. Z zestawienia widać, że zdawalność na przestrzeni trzech ostatnich lat spada, lecz jest to wskaźnik dotyczący nie tylko danej jednostki podziału terytorialnego, lecz całej Polski. Uczniowie szkół powiatu chojnickiego zdają egzamin maturalny na poziomie zbliżonym do poziomu uczniów w całym kraju. Odsetek zdających jest ok. 1,5% niższy w powiecie chojnickim niż ogółem w Polsce.

2015 – nowa formuła	powiat chojnicki	Polska
przystąpiło	654	
zdało	468	
zdało %	72%	80%

2015 – stara formuła	powiat chojnicki	Polska
przystąpiło	308	
zdało	211	
zdało %	69%	64%

2015 – zdało % – powiat Chojnice: 70,05%, Polska: 72%

2014	powiat chojnicki	Polska
przystąpiło	992	293 974
zdało	669	208 023
zdało %	67,44%	71%

2013	powiat chojnicki	Polska
przystąpiło	1078	314 485
zdało	806	255 057
zdało %	74,77%	81%

Źródło: Centralna Komisja Egzaminacyjna / Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Wnioski z egzaminów zawodowych

EGZAMINY ZAWODOWE (średnia zdawalność)		2012	2013	2014	2015
Technika	powiat chojnicki	63,80%	64,26%	67,71%	69,37%
	Polska*	58,52%	61,95%	63,7%	65,37%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	powiat chojnicki	75,45%	78,73%	65,21%	64,29%
	Polska*	75,93%	74,58%	66,34%	48,5%

*Określono wyłącznie dla zawodów, dla których egzaminy przeprowadzono w szkołach powiatu chojnickiego.

Źródło: opracowanie własne.

Zestawienie łączne zdawalności egzaminów zawodowych szkół powiatu chojnickiego za lata 2012–2015 na tle porównawczym kraju

Zawód	2012		2013		2014		2015	
	powiat Chojnice	Polska	powiat Chojnice	Polska	powiat Chojnice	Polska	powiat Chojnice	Polska
Technik budownictwa	100%	58,8%	96,2%	62%	100%	75,6%	96,6%	75,8%
Technik elektronik	15,8%	51,5%	64,7%	62%	76,5%	46,85%	13,3%	48,8%
Technik elektryk	54,8%	30,1%	76,9%	54%	80%	37,35%	81,3%	43,2%
Technik geodeta	40%	65,2%	50%	76%	70%	69,3%	33,3%	80,6%
Technik mechanik	57,1%	41%	96,8%	63%	80%	65,53%	100%	44,5%
Technik technologii drewna	16,7%	54,2%	0%	44%	0%	58,04%	---	---
Technik cyfrowych procesów graficznych	---	22,6%	5,3%	53%	36,8%	47,82%	36,4%	49,7%
Technik technologii odzieży	15,4%	47,4%	---	41%	---	71,92%	---	---
Technik informatyk	72,1%	69,7%	53%	57%	52,1%	57,01%	64,7%	67,5%

Technik informatyk	---	42,6%	---	47%	---	44,08%	70%	52,5%
Technik rolnik	84,8%	65,8%	100%	68%	50%	30,82%	52,2%	54,2%
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	85,7%	73,3%	72,2%	65%	97%	78,45%	90,9%	74,8%
Technik agrobiznesu	50%	65,5%	---	70%	---	75,12%	---	---
Technik ekonomista	78,6%	70,9%	75,4%	75%	70,6%	76,16%	66,1%	84,3%
Technik handlowiec	69,2%	59,3%	71,7%	68%	88,2%	73,12%	90,9%	74,9%
Technik hotelarstwa	67,3%	59%	62,7%	75%	34,6%	70,76%	57,7%	76,1%
Technik obsługi turystycznej	100%	70,8%	---	63%	---	72,69%	---	---
Technik organizacji usług gastronomicznych	70%	75,6%	33,3%	71%	100%	80,5%	---	---
Technik logistyk	---	70,1%	---	44%	65,4%	75,18%	87,2%	80%
Technik administracji	89,3%	59,2%	85,7%	62%	100%	57,3%	---	---
Technik usług fryzjerskich	77,8%	76,3%	84,2%	81%	50%	74,07%	100%	73,6%
Kucharz	100%	---	55,6%	---	0%	---	50%	50%
Kucharz małej gastronomii	71,9%	71,5%	71,7%	75%	40%	44,47%	100%	48,8%
Fryzjer	80%	82%	88,9%	77%	63,6%	68,27%	---	---
Sprzedawca	82,9%	86,8%	86,9%	88%	80%	79,23%	100%	91,7%
Rolnik	90,9%	93,2%	100%	85%	92,9%	87,06%	---	---
Ogrodnik	---	66,6%	---	65%	100%	60%	---	---
Cieśla	100%	89,7%	100%	100%	---	95,45%	---	---
Murarz	46,2%	72,3%	66,7%	72%	38,5%	55,5%	100%	50%
Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	---	83,5%	93,8%	87%	---	93,07%	---	---
Malarz-tapeciarz	---	73,5%	100%	72%	---	35,71%	---	---
Ślusarz	---	83%	55%	60%	50%	63,08%	0%	42,9%

Mechanik pojazdów samochodowych	93,1%	83,6%	96,8%	85%	75%	74,34%	0%	54,4%
Elektryk	50%	77,1%	75%	69%	100%	46,5%	---	---
Elektromechanik pojazdów samochodowych	100%	89,4%	100%	90%	100%	91,82%	---	---
Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	50%	38,9%	---	47%	---	50%	100%	50%
Cukiernik	0%	78,3%	0%	77%	100%	74,73%	---	---
Piekarz	66,7%	77,4%	66,7%	68%	33,3%	40,83%	---	---
Rzeźnik-wędliniarz	100%	57,9%	100%	77%	---	79,17%	---	---
Stolarz	100%	86,6%	60%	68%	40%	78,81%	---	---
Krawiec	---	51,4%	100%	55%	---	42,50%	---	0%

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Starostwa Powiatowego w Chojnicach oraz Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie.

Jak wykazuje powyższa analiza, zasadnicze szkoły zawodowe oraz technika prowadzone przez Powiat Chojnicki charakteryzuje na przestrzeni badanego okresu (2012–2015) wysoki wskaźnik zdawalności zewnętrznych egzaminów zawodowych. Uczniowie szkół zdają egzaminy powyżej średnich wyników krajowych. Świadczyć to może o wysokim poziomie nauczania oraz wysokich kompetencjach nauczycieli przedmiotów zawodowych. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w niektórych zawodach zdawalność corocznie utrzymuje się na poziomie 90–100% (np. technik budownictwa, sprzedawca, elektromechanik samochodowy), a w niektórych regularnie na poziomie ok. 50%. Może wiązać to się z koniecznością wsparcia nauczycieli uczących w zawodach z niższym wskaźnikiem zdawalności oraz z koniecznością doposażenia pracowni specjalistycznych, w których realizowane jest kształcenie dla tych właśnie zawodów (np. technik elektronik, technik cyfrowych procesów graficznych). Analiza oferowanych przez szkoły zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych wykazała także niewielką ilość zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych związanych z rozwijaniem kompetencji zawodowych.

Ogólna analiza SWOT audytowanych dokumentów szkół powiatu chojnickiego

Na podstawie analizy dokumentów wszystkich 11 szkół, dla których organem prowadzącym jest Powiat Chojnicki, dokonano zebrania wniosków i przedstawiono je w poniższej tabeli w standardu analizy SWOT:

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> • korzystanie z funduszy zewnętrznych, • silny potencjał kadrowy, • zaangażowana młodzież, • powszechny dostęp szkół do Internetu, • otwartość władz powiatu do dyskusji z młodzieżą (przykład debaty z młodzieżą zorganizowanej w listopadzie 2015 roku), • inkubator przedsiębiorczości dostępny w Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowym w Chojnicach, • działająca na terenie powiatu chojnickiego poradnia psychologiczno-pedagogiczna, • wysokie wyniki zewnętrznych egzaminów zawodowych, zarówno w zasadniczych szkołach zawodowych, jak i w technikach (wyższe niż wyniki w kraju). 	<ul style="list-style-type: none"> • ogólnikowość celów, • brak rozpisania na działania i zadania, • brak możliwości monitorowania realizacji (brak wskaźników, mierników i harmonogramu), • brak lub słaba analiza sytuacji, • brak przeprowadzenia analizy SWOT szkoły lub placówki, • brak odniesienia do strategii wyższego szczebla, • brak dostępu na terenie powiatu chojnickiego uczelni oferującej ściśle kierunki kształcenia ściśle powiązane z kierunkami kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, • brak spójnego oddziaływania na ucznia rodziny i szkoły, • niewystarczająca baza materialna szkół zawodowych, technicznych i policealnych, wymagająca nakładów na nowoczesny sprzęt i pracownie zawodowe, • przestarzałe pracownie komputerowe i sieci IT w niektórych szkołach i placówkach, • niedostateczne wykorzystanie informacji i rynku pracy, • niska efektywność wychowawcza niektórych szkół, • brak motywacji dla rozwoju zawodowego nauczycieli, • niski poziom kształcenia w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (wyniki matur), • styl zarządzania placówkami oświatowymi nie odpowiada celom rynku i przedsiębiorczości, • potencjał nauczycieli nie jest dostatecznie wykorzystywany, • niedostateczna liczba nauczycieli praktycznej nauki zawodu i przedmiotów zawodowych,

	<ul style="list-style-type: none"> • słaba orientacja zawodowa, • niski poziom doradztwa zawodowego (brak etatowych doradców zawodowych w szkołach; zadania doradztwa zawodowego realizuje poradnia psychologiczno-pedagogiczna), • niski poziom rozwoju przedsiębiorczości w szkołach, • edukacja obywatelska nieodpowiednia do potrzeb, • niewystarczające powiązania pomiędzy przedsiębiorcami a systemem edukacji, • brak skutecznego monitoringu o losach absolwentów poszczególnych szkół ponadgimnazjalnych, • niski stopień uczestnictwa młodzieży w kulturze i społeczeństwie obywatelskim, • nierównomierna praca i aktywność samorządów uczniowskich, • brak systemu wsparcia pracy z uczniami zdolnymi, • niewystarczające wsparcie uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych, • niewystarczająco wyposażona baza sportowa szkół, • niska frekwencja na zajęciach i rosnąca liczba korepetycji, • brak wystarczającej dyscypliny w szkołach (np. tolerowanie absencji uczniów), • niewystarczające wsparcie szkół w zakresie doradztwa metodycznego oraz rozwiązywania problemów, • konieczność dojeżdżania do szkół przez uczniów zamieszkałych na terenach wiejskich, • bardzo duże rozproszenie ilości zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych oferowanych przez szkoły i placówki (głównie w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela).
--	--

Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania z dobrych praktyk innych placówek, • na terenie Chojnic działają 3 wyższe szkoły niepubliczne z dość zróżnicowaną ofertą kształcenia (w tym kierunkami ścisłymi i inżynieryjno-technicznymi), • kierunki zamawiane na uczelniach wyższych, • rozwijająca się infrastruktura szkolnictwa zawodowego (pracownie specjalistyczne), • powstałe Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowe w Chojnicach, • otwartość przedsiębiorców na szkolnictwo zawodowe, • zwiększenie współpracy z uczelniami wyższymi, • konieczność ciągłego dokształcania się nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz nauczycieli praktycznej nauki zawodu, • zwiększenie aplikowania o środki unijne i zewnętrzne (poprzez organ prowadzący lub bezpośrednio przez szkoły i placówki), • zaufanie społeczne do nauczycieli, • funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu, • rozwijająca się świadomość wartości szkolnictwa techniczno-zawodowego nad szkolnictwem ogólnym, • innowacyjna edukacja funkcjonująca w niektórych szkołach, • rozwój samorządności uczniowskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ młodych mieszkańców powiatu do dużych aglomeracji, ośrodków akademickich, • część absolwentów gimnazjów wybiera kształcenie w sąsiednich powiatach, • niskie nakłady na oświatę określane w subwencji, • brak pomysłów na zatrzymanie młodych ludzi w mieście Chojnice i powiecie chojnickim, • niska innowacyjność lokalnej gospodarki, • negatywy wizerunek szkolnictwa zawodowego, • negatywne tendencje demograficzne – niż demograficzny w szkołach ponadgimnazjalnych, • liczne zmiany w przepisach prawa oświatowego, • spadek autorytetu nauczyciela wśród uczniów, • rosnąca przestępczość wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, • narastająca dysfunkcja rodziny, • ubożenie społeczeństwa.

Wnioski ogólne

Wnioski z przeprowadzonych analiz SWOT – indywidualnych wszystkich poszczególnych szkół i placówek oraz ogólnej dla całego powiatu chojnickiego –

zestawiono z informacjami zebranymi z Pomorskiego Kuratorium Oświaty oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku. Kompleksowa analiza umożliwiła sformułowanie następujących wniosków:

1. Koncepcja pracy szkół jest akceptowana, modyfikowana i wspólnie realizowana przez wszystkie podmioty szkoły.
2. Szkoły są regularnie wyposażane przez organ prowadzący w specjalistyczne pracownie umożliwiające efektywniejsze realizowanie kształcenia zawodowego.
3. Podstawa programowa jest realizowana z uwzględnieniem osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego oraz wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji.
4. Nauczyciele planują procesy edukacyjne adekwatnie do potrzeb uczniów, grupy i oddziału, co służy rozwojowi uczących się i daje im możliwość powiązania różnych dziedzin wiedzy.
5. Szkoły uczestniczą w projektach unijnych oraz grantach finansowanych ze źródeł zewnętrznych, realizowanych przez organ prowadzący, uczelnie wyższe i inne podmioty. Udział w tych projektach i grantach przyczynia się do poprawy efektywności procesu kształcenia.
6. W szkołach nie zawsze prowadzi się diagnozę wiadomości i umiejętności uczniów rozpoczynających naukę w szkole, formułuje wnioski i na tej podstawie planuje się proces nauczania dostosowany do potrzeb i możliwości uczniów.
7. Uczniowie nie zawsze mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się, szkoła i nauczyciele nie zawsze umożliwiają im uczenie się od siebie nawzajem oraz powiązanie różnorodnych dziedzin wiedzy i wykorzystywanie jej w praktyce.
8. Szkoły diagnozują możliwości psychofizyczne, potrzeby rozwojowe oraz sytuację społeczną każdego ucznia, jednakże podejmowane na ich podstawie działania nie zawsze uwzględniają indywidualizację procesu edukacyjnego.
9. Szkoły stosują nowatorskie rozwiązania rozwijające u uczniów zainteresowania kierunkowe oraz służące nabywaniu przez nich umiejętności przydatnych na rynku pracy poprzez realizację zajęć dodatkowych w ramach tzw. 19 godz.
10. Szkoły współpracują z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, a także innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom.
11. Szkoły współpracują ze środowiskiem i instytucjami rynku pracy i pracodaw-

cami, umożliwiając realizację kształcenia praktycznego swoim uczniom, jednak nie zawsze odpowiednio szybko reagują na potrzeby pracodawców, dostosowując proponowaną ofertę kształcenia do bieżącego zapotrzebowania.

12. W szkołach prowadzona jest analiza osiągnięć uczniów i wyników egzaminu maturalnego, jednak sformułowane na tej podstawie wnioski i podejmowane działania nie zawsze przyczyniają się do wzrostu wyników egzaminu zewnętrznego.
13. Uczniowie inicjują i realizują różnorodne działania przyczyniające się do ich rozwoju, a także aktywności na rzecz społeczności lokalnej.
14. Szkoły współpracują z uczelniami wyższymi, zarówno publicznymi, jak i niepublicznymi.
15. W szkołach realizowane są różnorodne działania wychowawcze, zapewniające uczniom poczucie bezpieczeństwa, a działania antydyskryminacyjne obejmują całą społeczność szkolną (m.in. w ramach Rządowego programu na lata 2014–2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”).
16. W szkołach wspiera się uczniów zdolnych. Uczniowie zdolni objęci są programem Urzędu Marszałkowskiego „Zdolni z Pomorza”.
17. Nauczyciele nie zawsze współpracują ze sobą w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych, doskonaleniu metod i form współdziałania oraz w rozwiązywaniu różnych problemów.
18. Zarządzanie szkołą nie zawsze sprzyja udziałowi nauczycieli oraz uczniów i rodziców w procesie podejmowania decyzji dotyczących szkoły.
19. Szkoły nie prowadzą właściwie monitoringu losu absolwentów. Kontakty z absolwentami są sporadyczne i doraźne. Brakuje konkretnie sprecyzowanych zadań związanych ze śledzeniem losu absolwentów.
20. Uczniowie angażują się w różne akcje charytatywne i pomocowe, jednakże rzadziej inicjują i realizują działania na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły.
21. Uczniowie szkół odnoszą liczne sukcesy w olimpiadach i konkursach o skali ogólnopolskiej.
22. Uczniowie szkół zdają na poziomie przeciętym i zbliżonym do wskaźnika krajowego i wojewódzkiego egzamin maturalny. Problemem są przedmioty ścisłe, ze szczególnym uwzględnieniem matematyki.
23. Szkoły są pozytywnie postrzegane w środowisku, a podejmowane przez nie działania we współpracy z lokalnymi instytucjami wpływają na rozwój uczniów.

Wnioski z audytu dokumentów organizacyjnych szkół

Na podstawie dokonanej analizy wewnątrzszkolnych dokumentów pracy szkół powiatu chojnickiego, ze szczególnym uwzględnieniem statutów szkół, których założenia określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. 2001 Nr 61, poz. 624), stwierdzono w statutach następujące nieprawidłowości:

- niezgodność zapisów statutowych z aktami prawnymi wyższego rzędu,
- bezpośrednie cytowanie zapisów aktów prawnych, bez uwzględnienia specyfiki szkoły (np. w zakresie praw ucznia, kar, nagród, oceny z zachowania),
- deklaratywność praw ucznia, bez czytelnych procedur odwoławczych,
- zawilość i niezrozumiałość zapisów statutów szkół (możliwość różnej interpretacji),
- brak wymaganych prawem zagadnień, które powinny być uregulowane w statucie,
- umieszczanie błędnych zapisów (np. statut szkoły określa program wychowawczy),
- umieszczanie zapisów ogólnych, wieloznacznych, trudnych do wyegzekwowania,
- brak zapisów dotyczących procedury w szkole dotyczącej trybu nowelizacji statutu,
- brak zapisów dotyczących rozstrzygania sporów na terenie szkoły.

Słabe strony szkół

Dokonano także ponownego zestawienia słabych stron szkół celem wskazania obszarów w których szkoły powinny być wspierane:

1. Niedostateczne stosowanie nowatorskich rozwiązań w nauczaniu (m.in. niski wskaźnik pracy metodami projektowymi) służących rozwojowi kompetencji kluczowych.
2. Niedostateczne wykorzystywanie możliwości potencjału nowoczesnych pracowników specjalistycznych, w które szkoły w ostatnim czasie zostały wyposażone.
3. Absolwenci nie odnoszą sukcesów na rynku pracy.
4. Szkoły nie stwarzają możliwości i atmosfery do uczenia się przez uczniów od siebie nawzajem.
5. Uczniowie i rodzice nie są aktywnymi uczestnikami w modyfikacji działań wychowawczych realizowanych w szkołach.

6. Istnieje niedostateczne inicjowanie i realizowanie przez uczniów różnorodnych działań na rzecz własnego rozwoju, rozwoju szkoły i środowiska lokalnego.
7. Szkoły niedostatecznie realizują zadania uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego.
8. Uczniowie nie otrzymują w szkołach wsparcia adekwatnego do ich potrzeb i możliwości.
9. Szkoły nie wykorzystują w swoich strategiach rozwoju i działaniach wyników badań zewnętrznych.
10. Zarządzanie szkołami nie sprzyja udziałowi nauczycieli oraz uczniów i rodziców w procesie podejmowania decyzji dotyczących szkoły.
11. W szkołach widoczny jest brak wpływu wdrożonych wniosków z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów na wzrost efektów uczenia się i osiągania różnorodnych sukcesów edukacyjnych uczniów.
12. Poziom nauczania przedmiotów ścisłych (szczególnie matematyki) nie odzwierciedla oczekiwanego wyniku na egzaminie maturalnym.
13. W bieżącej działalności szkoły niedostatecznie eksponuje się założenia polityki oświatowej państwa oraz priorytetów Pomorskiego Kuratora Oświaty na dany rok szkolny.

Rekomendacje

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskazanych na początku niniejszego raportu dokumentów sformułowano rekomendacje wprowadzenia następujących rozwiązań:

1. Wspieranie nauczycieli w doskonaleniu ich umiejętności w zakresie planowania procesu edukacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem włączania uczniów w organizację pracy na lekcji oraz budowanie atmosfery sprzyjającej uczeniu się.
2. Upowszechnianie wśród nauczycieli wiedzy na temat nowatorstwa w procesie uczenia się i nauczania oraz doskonalenie ich umiejętności w zakresie oceniania skutków i adekwatności nowatorskich działań do zdiagnozowanych potrzeb uczniów (ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności pracy metodami projektowymi).
3. Doskonalenie umiejętności nauczycieli w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (zarówno ucznia słabego, jak i zdolnego).
4. Rozwijanie kompetencji nauczycieli w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych ucznia.

5. Doskonalenie pracy szkół w zakresie prowadzenia analizy osiągnięć i sukcesów uczniów oraz określania kryteriów wzrostu efektów kształcenia i wychowania.
6. Poszukiwanie sposobów na zwiększenie zaangażowania rodziców w życie szkoły.
7. Wspomaganie szkół i placówek w zakresie zapewniania bezpieczeństwa w szkole, w tym rozpoznawania zagrożeń, planowania i realizacji skutecznych działań zapobiegających zachowaniom agresywnym i przemycom wśród rówieśników.
8. Wspieranie pracy dyrektorów i rad pedagogicznych szkół i placówek kształcenia zawodowego w dostosowaniu do potrzeb uczniów w przygotowaniu ich do funkcjonowania na rynku pracy.
9. Realizacja zajęć prowadzonych w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela przez nauczycieli matematyki jako zajęć wyrównawczych dla uczniów słabszych oraz dodatkowych zajęć przygotowujących do egzaminu maturalnego.
10. Inspirowanie dyrektorów do podejmowania działań w ramach pełnionego nadzoru pedagogicznego, motywujących nauczycieli do powszechniejszego stosowania nowoczesnych pomocy i środków dydaktycznych, stwarzających warunki do samodzielności poznawczej uczniów.
11. Wdrażanie działań w zakresie doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach.

Oczekiwania szkół i placówek wynikające z analizy dokumentów

Powyższe rekomendacje oraz poddane analizie dokumenty umożliwiły sformułowanie oczekiwań uczniów i nauczycieli szkół powiatu chojnickiego w stosunku do najbliższego czasu i możliwości leżących w gestii i kompetencji organu prowadzącego. Zmiany te zaproponowane są w kontekście nowej podstawy programowej, która koncentruje się na rozwoju kompetencji kluczowych oraz złożonych umiejętności, co ma prowadzić do wzrostu kreatywności i innowacyjności stron procesu uczenia się, zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Proponujemy poniżej działania projektowe przedstawione w postaci celów oraz sposobów ich realizacji.

Cele:

1. Realizacja zajęć w sposób interdyscyplinarny, umożliwiający nabywanie wielostronnych kompetencji.
2. Umożliwienie kształtowania kompetencji wielorakich poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych.

3. Kształtowanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli poprzez realizację projektu edukacyjnego w zakresie wdrożenia innowacyjnych, praktycznych rozwiązań z uwzględnieniem stanu obecnego w szkołach, poprzez stworzenie przestrzeni dla aktywizacji uczniów do myślenia algorytmicznego i zastosowania programowania, w zakresie przedmiotów ścisłych, przyrodniczych oraz języków obcych.
4. Kształtowanie kompetencji miękkich uczniów (komunikacja interpersonalna, autoprezentacja, radzenie sobie ze stresem, *savoir-vivre*, asertywność, zarządzanie czasem, negocjacje, umiejętności uczenia się) poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne.
5. Umożliwienie realizacji zajęć z przedmiotów ścisłych (fizyka, chemia, biologia, przedmioty zawodowe) poprzez aktywny udział uczniów w eksperymentach i doświadczeniach.
6. Tworzenie interaktywnych pracowni środowiskowych we współpracy ze szkołami wyższymi w celu efektywniejszego kształtowania kompetencji zawodowych odpowiadających najnowszym trendom gospodarki.
7. Kreowanie mechanizmów samorządności uczniowskiej i edukacji obywatelskiej.
8. Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie: kierowania klasą / grupą uczniów, umiejętności nauczania treści międzyprzedmiotowych, a także zagadnień dotyczących nowych technologii w edukacji (w tym programowania).

Sposoby realizacji:

1. Wyposażenie szkół w laboratoria do twórczej pracy warsztatowej (laboratorium platform mobilnych, prototypowania 3D, eksperymentarium przyrodnicze (biologia, chemia, fizyka, przyroda, geografia).
2. Studia podyplomowe i/lub cykl szkoleń dla nauczycieli z zakresu stosowania nowoczesnych narzędzi edukacyjnych, z uwzględnieniem nauki programowania pod kątem wykorzystania programowania i algorytmiki do nauczania różnych przedmiotów.
3. Szkolenia dla nauczycieli z zastosowania technik kształcenia w oparciu o metody *design thinking*, w laboratoriach twórczej pracy warsztatowej.
4. Aktywizacja uczniów i nauczycieli poprzez konkursy międzyszkolne z wykorzystaniem rozwiązań dostępnych w laboratoriach twórczej pracy warsztatowej (zadania tematyczne związane z treściami kształcenia obecnymi w podstawie programowej).
5. Zajęcia pozalekcyjne dla uczniów (prowadzone przez przeszkolonych nauczycieli).

6. Wykłady dla rodziców w zakresie planowania ścieżki edukacyjnej dla swoich dzieci, w kontekście przyszłej kariery zawodowej.
7. Organizacja sieci współpracy między nauczycielami.
8. Dostarczenie materiałów w postaci wideokursów oraz zestawów edukacyjnych do indywidualnej pracy ucznia w zakresie nauki programowania i myślenia algorytmicznego.
9. Organizacja konkursów międzyszkolnych dla uczniów, gdzie zadaniem będzie opracowanie konkretnych rozwiązań realnych problemów z zastosowaniem opracowanych metodologii i stworzonych laboratoriów.
10. Stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i Ekonomii Społecznej – preinkubacja aktywności gospodarczej oraz przedsiębiorczości społecznej (tworzenie minipresiębiorstw, stworzenie klubu gry „Cash Flow”, zastosowanie programu „Gra w Przedsiębiorstwo”).
11. Wspieranie samorządności uczniowskiej poprzez stymulowanie rozwoju poczucia odpowiedzialności uczniów za szkołę. Powołanie Powiatowego Centrum Samorządności Uczniowskiej.
12. Wprowadzenie do realizacji zajęć tzw. gier społeczno-symulacyjno-problemowych.
13. Tworzenie ścieżki szkoleniowo-certyfikacyjnej w zakresie kompetencji i kwalifikacji zawodowych uzyskiwanych na poziomie średnim, związanych z potrzebami określanymi przez pracodawców.
14. Zatrudnienie w każdej ze szkół etatowego i wykwalifikowanego doradcy zawodowego wyposażonego w nowoczesne narzędzia diagnozowania kompetencji i predyspozycji zawodowych uczniów.
15. Umożliwienie udziału uczniów szkół ponadgimnazjalnych w zajęciach wyjazdowych organizowanych na uczelniach wyższych (m.in. tzw. „zielone szkoły”).
16. Zwiększanie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystywania nowoczesnych metod pracy z uczniami o różnych potrzebach edukacyjnych (m.in. pracy metodą projektów, pracy tzw. metodą „lekcji odwróconej”, wykorzystania w nauczaniu chmury internetowej, wdrażanie oceniania kształtującego, wykorzystanie zasobów neuronauk w nauczaniu – neuropsychologia, neuropedagogika, neurodydaktyka, neuroekonomia itd.).
17. Organizacja konferencji naukowo-metodycznych i popularnonaukowych propagujących ideę szkolnictwa zawodowego.